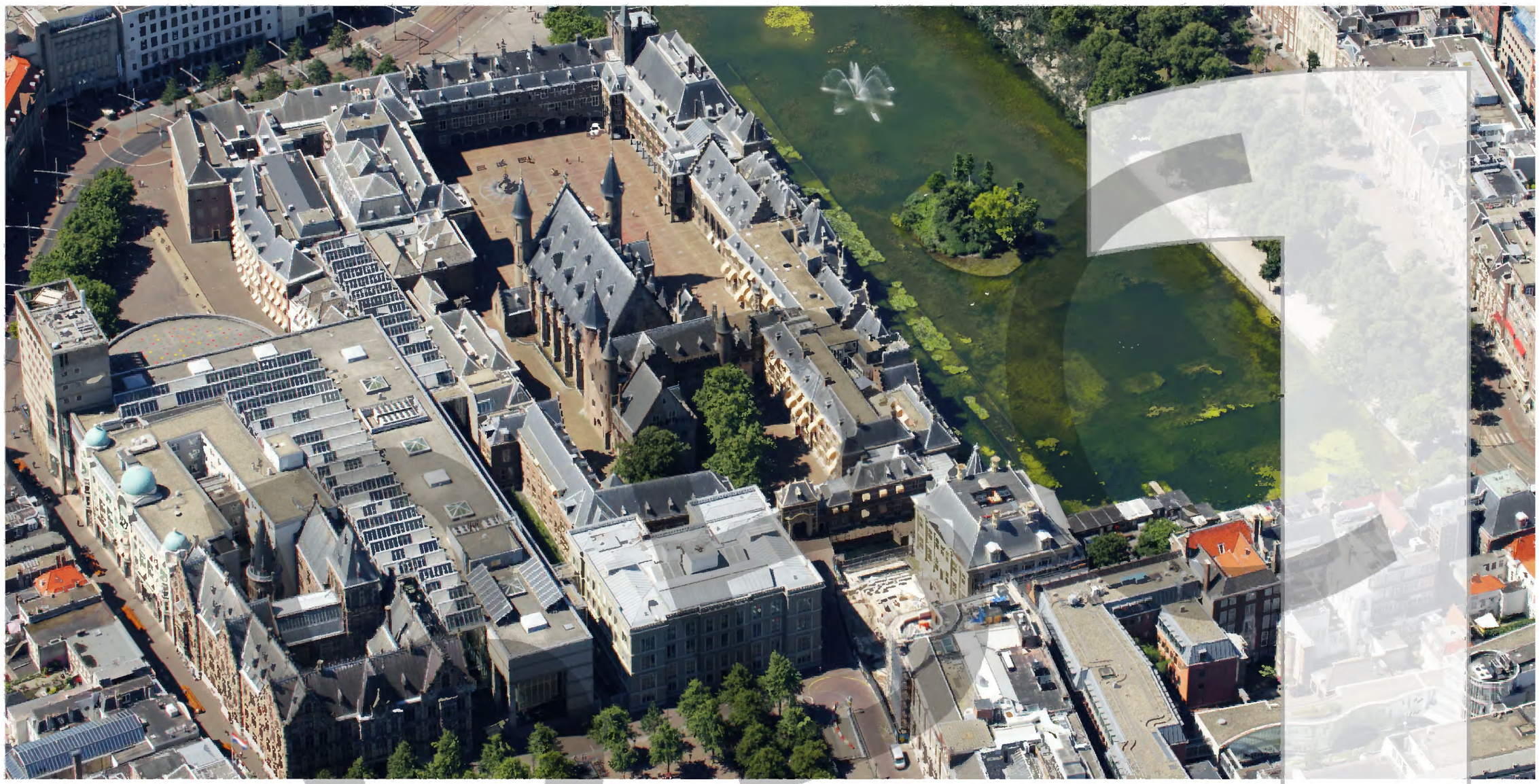

REACTIE VRAGEN BOUWBEGELEIDINGS-COMMISSIE FVO | BOEK I

Voorontwerp Tweede Kamer | Vo.2 | Concept vervallen 4 maart 2021

Inhoudsopgave

Inleiding p. 04

Opdrachtvisie p. 05

Renovatievisie p. 06

Reactie op vragen BBC Tweede Kamer p. 07

Colofon Voorontwerp p. 44

Overzicht documenten Voorontwerp p. 45

Tweede Kamer (TK), deelprojecten:

A.	Kortenhorstvleugel	Bierman Henket Architecten
	Nieuw Stadhouderlijk Kwartier	
	Landsdrukkerij	
	Pompgebouw	
	Hofpoortgebouw	
	Hofpoort	
	Voorzitterskwartier	de Architekten Cie.
B	Comptoir-Generaal	Bierman Henket Architecten
	Schepelhuis	
	Goudsmidskeurhuis	
C	Uitbreiding voormalig ministerie van Koloniën	WDJ Architecten
H	Voormalig Hotel Central	de Architekten Cie. en Berns Architectuur
J	Voormalig ministerie van Justitie	Van Hoogevest Architecten
K	Voormalig ministerie van Koloniën	WDJ Architecten
N	Uitbreiding 1992	de Architekten Cie.
P	Parkeergarage	Arcadis

BBC

Concept vervallen

BW

Inleiding

Inleiding

Dit Voorontwerp biedt een overzicht van de belangrijkste functionele en technische verbetervoorstellen voor de renovatie van de Tweede Kamer. Het doel van dit document is het mogelijk maken van besluitvorming over de wenselijkheid en passendheid van dit integrale ontwerp.
Het Voorontwerp is een uitwerking van de review (d.d. 13 november 2019) en vervolgens het Functioneel Voorontwerp (d.d. 23 juni 2020). In de review, ook wel het stoplichtendocument genoemd, is richtinggevend aangegeven welke functionele verbetervoorstellen verder dienden te worden onderzocht. In het Functioneel Voorontwerp hebben deze voorstellen concreet een plek en vorm gekregen. Deze zijn op basis van uw opmerkingen nader uitgewerkt en vertaald naar het technische deel van het ontwerp. Daarnaast is de technische ontwerpopgave van de renovatie uitgewerkt. In het, nu voorliggende, Voorontwerp zijn deze functionele en technische verbetervoorstellen samengebracht in een integraal Voorontwerp.
Het Voorontwerp is in eerste aanleg getoetst door de toetsteams van de Tweede Kamer en het Rijksvastgoedbedrijf aan de hand van het functioneel en technisch programma van eisen en het reikwijdtedocument. Het Voorontwerp wordt parallel aan de totstandkoming, toetsing en besluitvorming ook besproken met de stedenbouwkundigen en gemeentelijke monumentenzorg van de stad Den Haag en de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed; partijen die de plannen beoordelen op basis van de criteria die gelden voor het verkrijgen van een omgevingsvergunning. Ook adviseert het Kwaliteitsteam Renovatie Binnenhof de projectdirecteur van het Rijksvastgoedbedrijf over de kwaliteit van de planvorming.

Het Ontwerpteam is benieuwd naar uw reactie en gaat graag het gesprek met u aan over het Voorontwerp.

Een integraal Voorontwerp

Naast vaststelling van het Functioneel Voorontwerp (d.d. 23 juni 2020) is het ontwerp verder uitgewerkt en zijn de technische aspecten van het Voorontwerp toegevoegd en ontworpen. Het geheel leidt tot een Integraal Voorontwerp waarbij het ontwerp van de technische zaken zoals brandveiligheid, comfort en installaties uitgewerkt is en geïntegreerd met het functioneel ontwerp tot een integraal Voorontwerp. De technische aspecten van het Voorontwerp worden toegelicht in een apart boek.
Daarnaast heeft het ontwerpteam een reactie geformuleerd op de vragen die de Bouwbegeleidingscommissie op 9 juni 2020 naar aanleiding van het Functioneel Voorontwerp heeft gesteld. De reactie is verwerkt in het integraal Voorontwerp, maar wordt separaat uitgelicht ter advisering door de BBC.

Dit heeft geleid tot de volgende producten:

- Boek I: Voorontwerp Tweede Kamer | Reactie vragen Bouwbegeleidingscommissie
- Boek II: Voorontwerp Tweede Kamer | Samenvatting Techniek
- Boek III: Voorontwerp Tweede Kamer | Integraal Voorontwerp

Deze boeken zijn een samenvatting uit de complete set van documenten die tezamen het Integraal Voorontwerp vormen. Het overzicht van deze documenten is opgenomen op de colofon pagina.

Volledigheidshalve wordt gemeld dat het ontwerp van de centrale publieksentree een (tot nu toe) losgekoppeld ontwerptraject is. Om u een compleet beeld te geven is de stand van zaken opgenomen in:

- Boek IV: Centrale Publieksentree | Stand van zaken ontwerp

Leeswijzer Boek I: Voorontwerp Tweede Kamer | Reactie vragen Bouwbegeleidingscommissie

In dit boek worden de vragen behandeld die door de BBC en het presidium zijn gesteld bij de behandeling van het Functioneel Voorontwerp in het voorjaar van 2020.

Allereerst wordt de context van de totale opgave geschetst in de opdrachtvisie, waarna verder ingezoomd wordt op de visie op de renovatie.

Vervolgens wordt onderwerpen per gestelde vraag of gegeven opmerking behandeld. Bij elke onderwerp is aan de linkerzijde van de pagina een samenvatting gegeven van de vraag of opmerkingen vanuit de Bouwbegeleidingscommissie en is de reactie van het ontwerpteam aan de rechterzijde te lezen. De illustraties zijn ter verduidelijking. De reacties zijn reeds verwerkt in het integrale Voorontwerp, maar worden in dit boek uitgelicht te advisering door de BBC.

De beantwoording van sommige vragen komen later aan bod omdat het betreffende onderwerp in de fasen ná het Voorontwerp wordt onderzocht. In die gevallen is aangegeven hoe hier door het ontwerpteam mee omgegaan wordt.

BBC

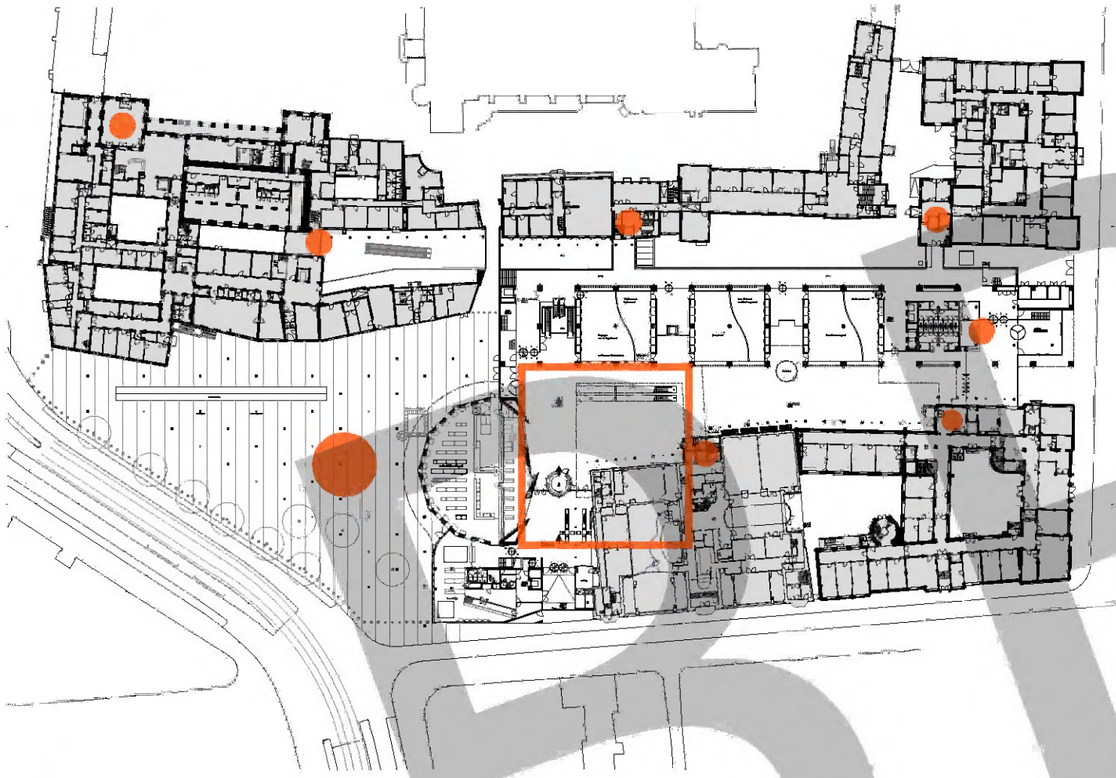

voornaamste ingrepen

het verbeteren van:

1. het gebouwhart in relatie tot toenemende bezoekersstromen en de levendigheid van de Statenpassage aan de kant van de Hofplaats als centrum van het parlementaire proces ('het centrale plein').
2. de entreegebieden en het verbeteren van de logistiek
3. de aansluitingen van N op de historische gebouwen in relatie tot het vervangen van liften

Opdrachtvisie

Het ontwerpteam heeft de Tweede Kamer in de afgelopen periode leren kennen als een organisatie met een rijke eigen cultuur en werkwijze, bestaande uit uiteenlopende protocollen, tradities en gebruiken. Ook heeft het ontwerpteam gezien dat er vanuit de Tweede Kamer veel waardering is voor het Tweede Kamercomplex, bestaande uit een centraal en dynamisch hart met daaromheen de historische gebouwen. De Tweede Kamer heeft veel waardering voor de rijke geschiedenis en monumentwaarde van het complex en tegelijkertijd ook voor de historisch gegroeide verbindingen tussen de gebouwen onderling. Elk gebouw is verbonden met het naastliggende en er zijn vele looproutes door het complex heen die elk een belang dienen. Ook functioneert de hoofdopzet van het complex sinds de laatste renovatie (1992) nog goed, waarbij trappen en liften gepositioneerd zijn nabij de verbindingen tussen het complexhart en de historische gebouwen. Deze hoofdopzet sluit aan op het gebruik van het complex, waarbij er veel over en weer wordt gelopen tussen de Plenaire Zaal, de Commissiezalen, de vergaderzalen en de restaurantvoorzieningen enerzijds en de werkvertrekken in de historische gebouwen anderzijds. Ook borgt deze hoofdopzet dat fractievertrekken daadwerkelijk een eigen fractiethuis kunnen vormen met een eigen identiteit en zo min mogelijk onderdeel zijn van een looproute van anderen.

Tegelijkertijd is het, met de huidige hoofdopzet als basis, belangrijk dat het Tweede Kamercomplex functioneel en technisch wordt gerenoveerd. De noodzaak van de functionele verbetervoorstellen komt vooral voort uit de sterk toegenomen intensiteit waarmee het Tweede Kamercomplex wordt gebruikt en het toegenomen belang van beveiligingsmaatregelen. Met het oog op deze noodzaak en de gewenste toekomstbestendigheid van het Tweede Kamercomplex zijn aanpassingen gewenst van de gebouwentrees, de toegankelijkheid van de historische gebouwen, de logistiek en de restaurative en facilitaire voorzieningen. Ook is het wenselijk het complexhart te optimaliseren door de ruimte onder de Plenaire Zaal en de begane grond van het voormalig Hotel Central meer bij de Statenpassage te betrekken en de Schepelhal en de Oude Zaal te vitaliseren door de bruikbaarheid ervan te vergroten. In de volgende fase verdienen ook de inrichting en opzet van de overlegruimten, waaronder de Plenaire Zaal, de Commissiezalen en de vergaderzalen, aandacht om klaar te zijn voor de toekomst. Uit het werkplekonderzoek blijkt ten slotte dat er ook behoefte is aan een werkomgeving waarin ruimte wordt gevonden voor goede belplekken, informeel overleg en goed gepositioneerde print- en koffievoorzieningen, waarbij verlies van werkruimten wordt voorkomen.

De noodzaak van de technische verbetervoorstellen zijn het gevolg van de huidige gebreken. Sinds de laatste grote renovatie van de Tweede Kamer in 1992 zijn er tal van grote en kleine bouwkundige gebreken ontstaan, zoals houtrot, lekkende daken, vochtige kelders, roestende gevelankers en betonrot. Ook hebben de meeste installatietechnische elementen, zoals de elektra-, klimaat-, ICT- en transportvoorzieningen, het einde van hun levensduur bereikt. Bovendien is de brandveiligheid van de monumentale complexdelen naar de huidige maatstaven onvoldoende en moet asbest uit het complex worden verwijderd.

Het ontwerpteam heeft geconstateerd dat de druk op de ruimte in het Tweede Kamercomplex hoog is. Een van de grote uitdagingen is dan ook om voldoende ruimte te vinden voor de, met name, installatietechnische en ICT-voorzieningen en tegelijkertijd de ruimte voor werkvertrekken op peil te houden en waar mogelijk te optimaliseren.

Bij elk verbetervoorstel is soberheid en doelmatigheid het kritisch uitgangspunt. Tegelijkertijd dient in acht te worden genomen dat de renovatie de huidige functionele en technische gebreken herstelt en het complex toekomstbestendig maakt voor de komende vijfentwintig jaar.

Renovatievisie

Het Tweede Kamercomplex kent veel historische gebouwen. Veel van deze historische gebouwen zijn monumentaal. Dit betekent dat ze een belangrijk onderdeel zijn van het cultureel erfgoed van Nederland. Elk van deze monumenten verdient op basis van de grote onderlinge verschillen een eigen aanpak. Deze aanpak wordt nader toegelicht in de renovatievisie per gebouw. Er zijn echter ook drie verbindende thema's: differentiatie, verbinding en versterking.

Differentiatie

Het Binnenhofcomplex bestaat in hoofdlijnen uit een Noord- en Zuidvleugel met het Binnenhof en de Grafelijke Zalen als centrale kern van het complex. Het Binnenhofcomplex is in een periode van acht eeuwen gebouwd, aangepast, afgebroken, hersteld, uitgebreid en geïnterpreteerd tot wat het nu is. De gebouwen die onderdeel uitmaken van de Noordvleugel (de huisvesting van de Eerste Kamer, Raad van State en het ministerie van Algemene Zaken) zijn in de loop der tijd getransformeerd tot een aaneensluitende reeks van gelijkende architecturen, waarbinnen interieurs en bouwkundige restanten uit het verleden zijn opgenomen. De Zuidvleugel (de huisvesting van de Tweede Kamer) onderscheidt zich doordat het juist bestaat uit verschillende gebouwen. Deze gebouwen zijn ontstaan in verschillende periodes en vanuit wisselende en zich ontwikkelende stijlopvattingen. Ze worden stuk voor stuk gekenmerkt door een eigen karakter, identiteit en waarde op architectonisch en monumentaal vlak. In het renovatieontwerp voor de Tweede Kamer worden de verschillende karakters van deze gebouwen gebruikt om te komen tot gebouw-specifieke oplossingen die de momentwaarde van differentiatie ondersteunen.

Verbinding

De Tweede Kamer is een organisatie met een rijke eigen cultuur en werkwijze, bestaande uit uiteenlopende protocollen, tradities en gebruiken. Onderdeel van de cultuurhistorische waarde van het complex, zijn de vele, historisch gegroeide, verbindingen tussen de gebouwen onderling. Elk gebouw is verbonden met het naastliggende en er zijn vele looproutes door het complex heen die elk een cultureel of functioneel belang dienen. Het behoud van deze routes is vanuit de historische en actuele werkwijze van de Tweede Kamer een must. Tegelijkertijd dienen de overgangen tussen de gebouwen te worden versterkt vanuit het oogpunt van monumentwaarde, maar ook vanuit een gebruikswaarde als (integrale) toegankelijkheid. Deze ambitie geldt in het renovatie-ontwerp voor de verbindingen tussen de historische gebouwen onderling en daarenboven tussen de nieuwbouw en de historische gebouwen. Een belangrijk uitgangspunt hierbij is dat de historische gebouwen gebruiksvriendelijker worden ontsloten op een manier die passend is bij de uitstraling en monumentwaarde van het individuele gebouw.

Versterking

In het Tweede Kamercomplex bevinden zich vele onderdelen van monumentale waarde. Tegelijkertijd zijn soberheid en doelmatigheid consequent het kritisch uitgangspunt voor de renovatie. Het restaureren of reconstrueren van monumentale elementen is uitgesloten van de opgave; de zorgvuldige conservering van de nog aanwezige monumentale elementen is wel onderdeel van de opgave. Ook heeft het renovatieontwerp de ambitie om functioneel of technisch noodzakelijke ingrepen waar mogelijk zo te ontwerpen dat het de historische uitstraling versterkt. Een zorgvuldige inpassing van bijvoorbeeld nieuwe installatietechniek biedt de mogelijkheid om het monumentale karakter van een specifieke ruimte te verbeteren waar dat in de loop der jaren is verwaterd. Tegelijkertijd kunnen hedendaagse eisen met betrekking tot binnenklimaat, beveiliging of brandveiligheid ook op spanning staan met de monumentwaarde van een gebouw of specifieke ruimte. Hierbij wordt gestreefd naar een zorgvuldige balans die recht doet aan zowel het gebruikscomfort als de monumentwaarden.

Binnen het kader van differentiatie, verbinding en versterking worden door de verschillende architecten in het renovatieontwerp per gebouw nadere verbetervoorstellen gedaan.

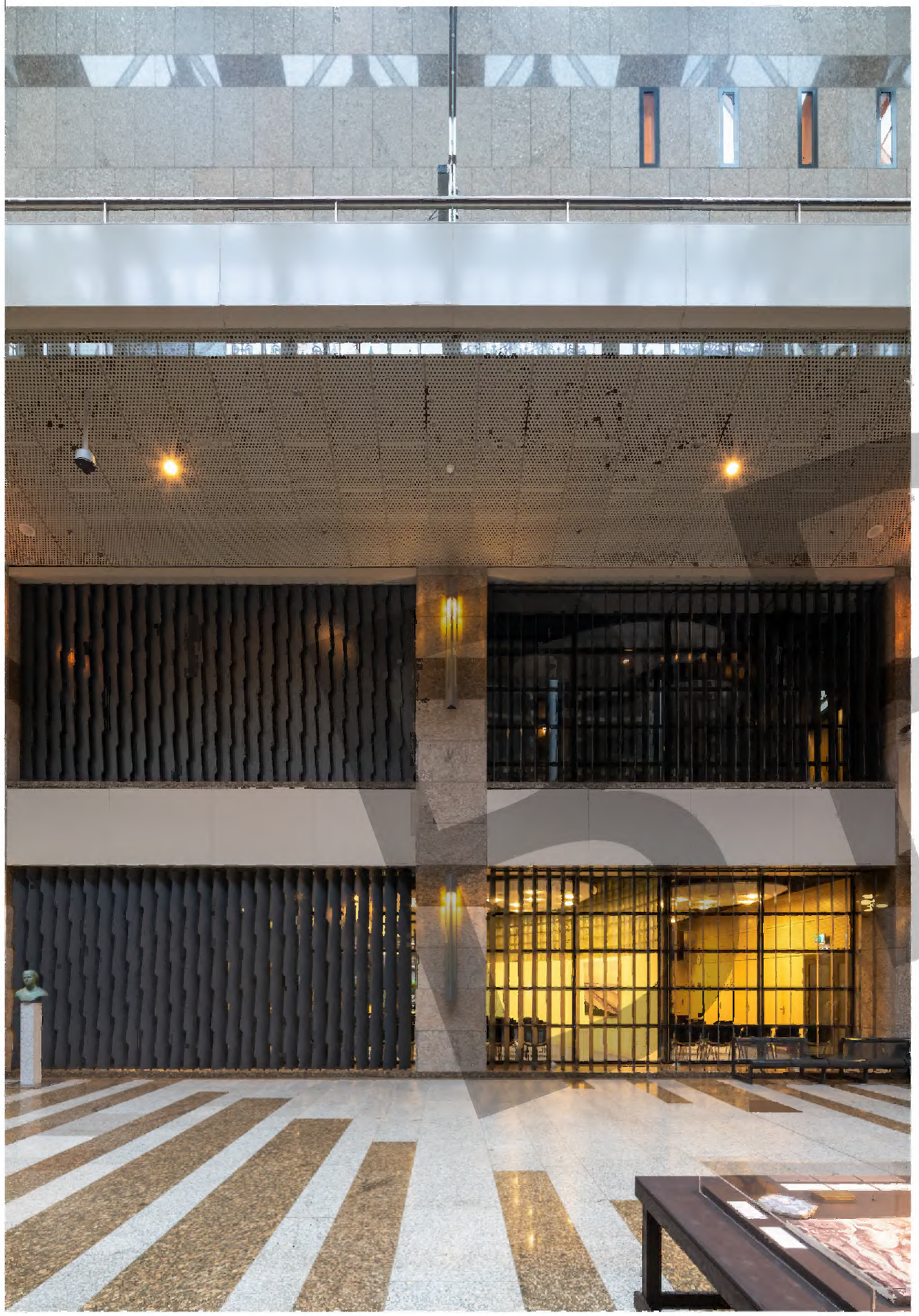

REACTIE OP VRAGEN BBC TWEEDE KAMER

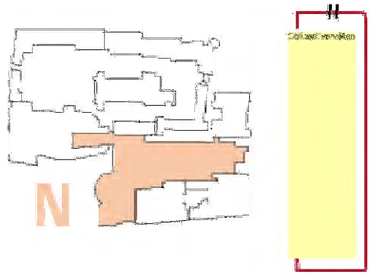

BBC

"De BBC benadrukt nogmaals haar wens om in de Statenpassage ook rustige zitplekjes te creëren voor informeel overleg met externen."

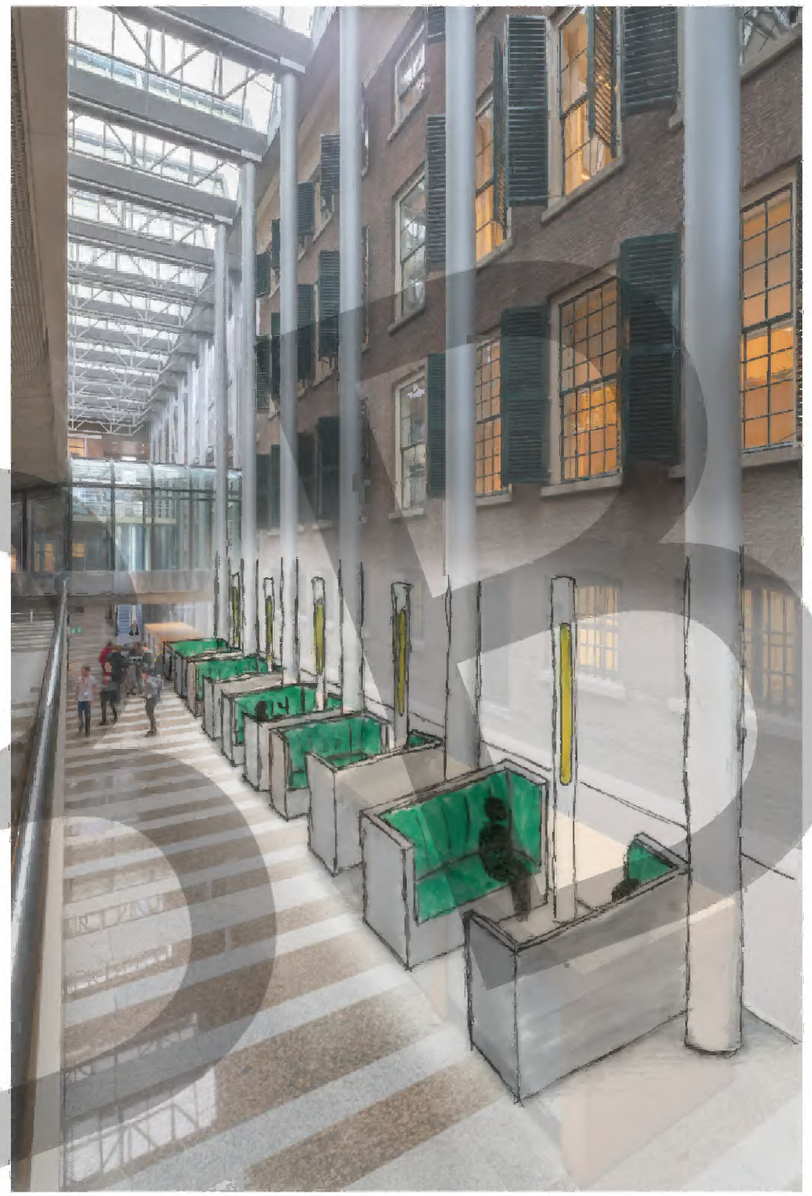

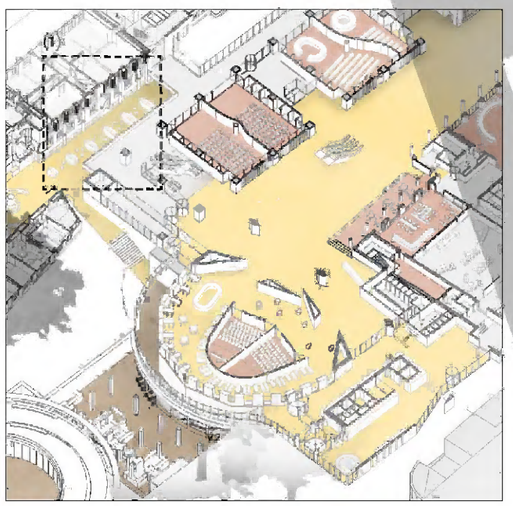

(In)formele zitjes in Schepelhal

Reactie

- **De Schepelhal (1)** is voorzien in een rustige, (in)formele lounge aan de zijde van de binnentuin tussen N en C.
- De vorm, kleur, materialisering en het privacy aspect van de zitjes zal nader uitgewerkt worden in de DO-fase.
- De voorgestelde zitplekjes worden meegenomen in het akoestische onderzoek van het Definitieve Ontwerp.

BBC

(In)formele plekjes (2)

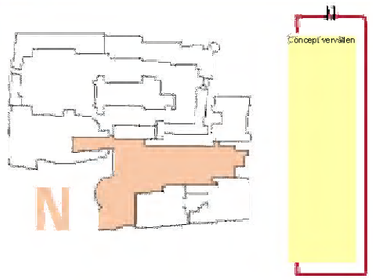

BBC

"De BBC benadrukt nogmaals haar wens om in de Statenpassage ook rustige zitplekjes te creëren voor informeel overleg met externen."

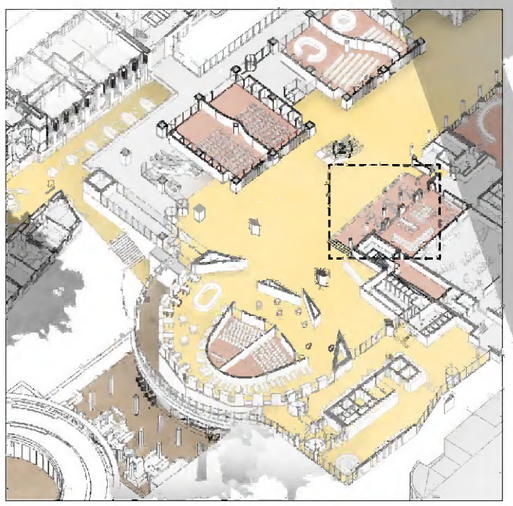

Statenlokaal met podium aan Statenpassage

Reactie

- **Inrichting restaurants (2)** wordt complexbreed aangepakt in werkgroepverband. Het podium van het Statenlokaal is voorzien van leestafels.
- In het nieuwe Statenlokaal komen informele zitjes, conform het huidige Statenlokaal. In de DO-fase zal onderzocht worden of er ook in de Statenpassage zelf nog aanvullende zitjes geplaatst kunnen worden die ook makkelijk te verplaatsen zijn bij evenementen, zoals op het podium voor het Statenlokaal en in de Statenpassage zelf, bijvoorbeeld voor gebouwdeel Justitie.

BBC

(In)formele plekjes (3)

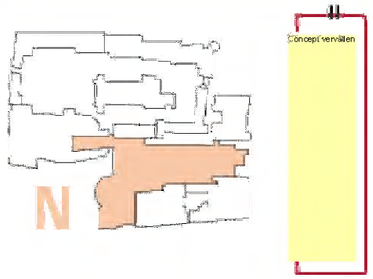

BBC

"De BBC benadrukt nogmaals haar wens om in de Statenpassage ook rustige zitplekjes te creëren voor informeel overleg met externen."

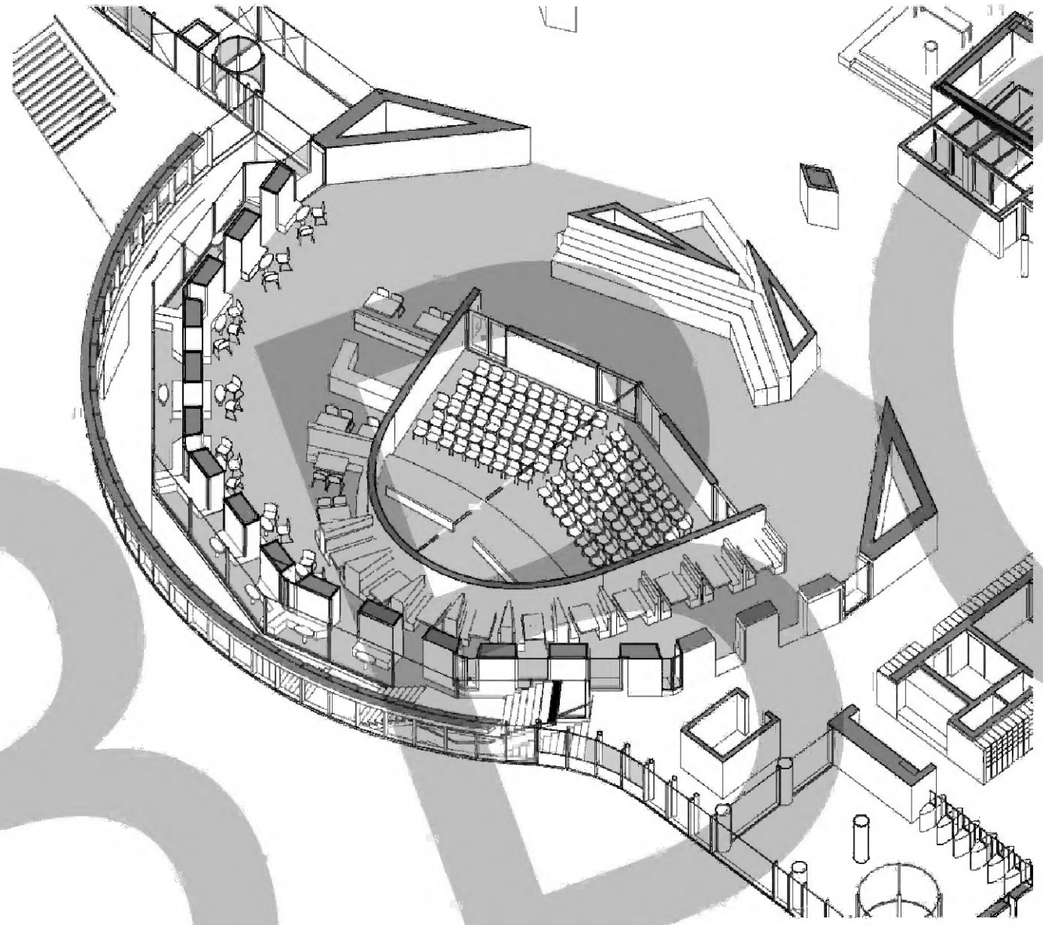

Reactie

- **(In)formele plekjes (3)** worden onderzocht in de ruimte onder de plenaire zaal.

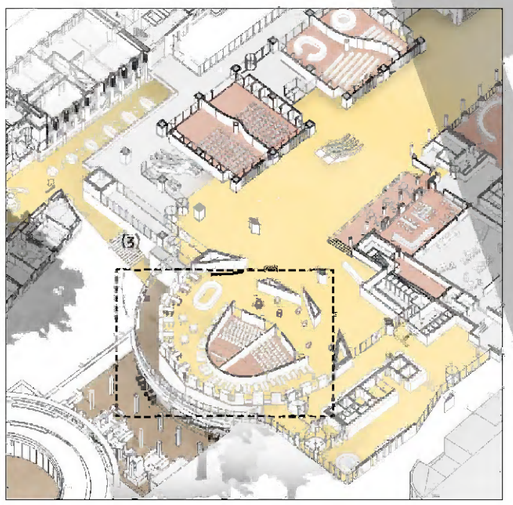

Ruimte onder de plenaire zaal

BBC

N

Ledenrestaurant: Behoud balkon

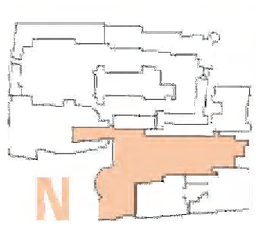

BBC

"De BBC hecht eraan om het balkon van het Ledenrestaurant te behouden, omdat het fijn is daar even naar buiten te kunnen."

Reactie

Om het balkon van het Ledenrestaurant (gecontroleerd) toegankelijk te houden is een aanpassing nodig in het beveiligingsconcept op deze specifieke locatie.

Uitgangspunten

- Bestaande balkon blijft behouden.
- Procedurele maatregelen voor het openen van de gevels zullen hierbij noodzakelijk zijn.
- 10.1.b Wob

Motivatie

- 10.1.b Wob

Pleinrestaurant: inrichting, capaciteit en bezoekersgroepen (1)

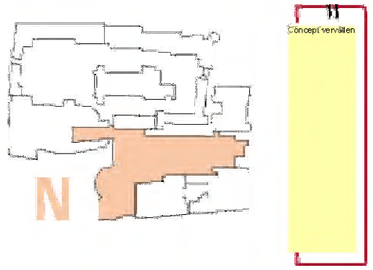

BBC

"Advies om voldoende zitplaatsen/ ***capaciteit*** *in het restaurant te behouden."*

"Advies bij de inrichting van het informele zitgedeelte een ***setting*** *te creëren met een zekere mate van* ***privacy,*** *zodat deze zitjes daadwerkelijk gebruikt kunnen worden voor het voeren van overleg."*

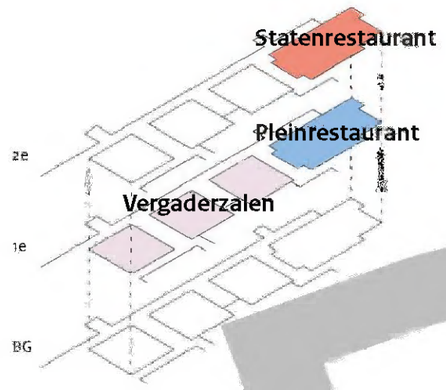

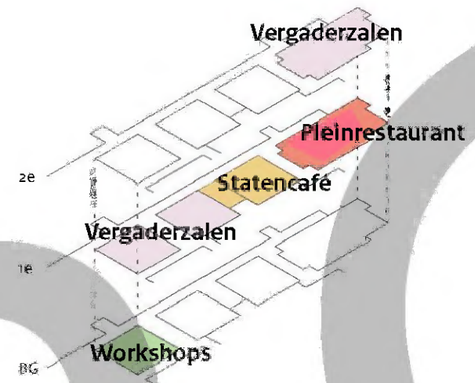

Bestaand

Zitplaatsen:	324
Oppervlakte:	900 m²

Vergaderzalen

Zalen:	13
Zitplaatsen:	215
Oppervlakte:	650 m²

VO: restaurants op 1e verdieping

Zitplaatsen:	365
Oppervlakte:	730 m²

Vergaderzalen

Zalen:	15
Zitplaatsen:	235
Oppervlakte:	730 m²

Reactie

- In de werkgroep restaurants zijn voorstellen doorontwikkeld.
- De **vergadercapiteit wordt vergroot** door de restaurants te concentreren op de eerste verdieping. Hierbij blijft het bestaande **aantal zitplaatsen behouden**.

BBC

Pleinrestaurant: inrichting, capaciteit en bezoekersgroepen (2)

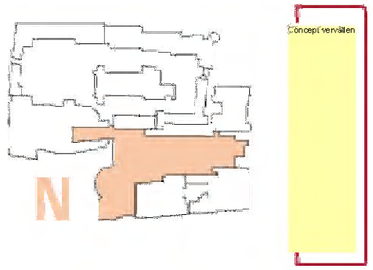

BBC

"Advies om voldoende zitplaatsen/ ***capaciteit*** *in het restaurant te behouden."*

"Advies bij de inrichting van het informele zitgedeelte een ***setting*** *te creëren met een zekere mate van* ***privacy,*** *zodat deze zitjes daadwerkelijk gebruikt kunnen worden voor het voeren van overleg."*

Eerste verdieping

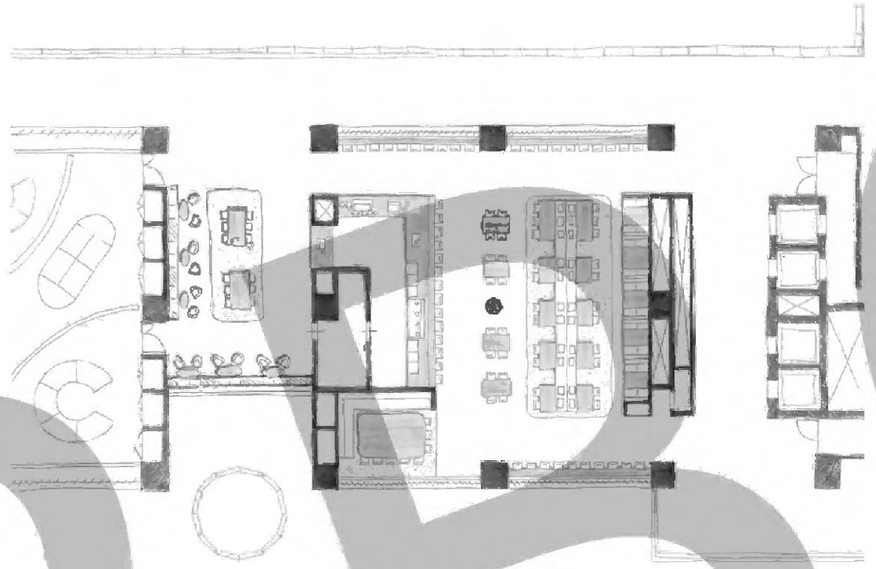

1: Statencafé: 155 zitplaatsen

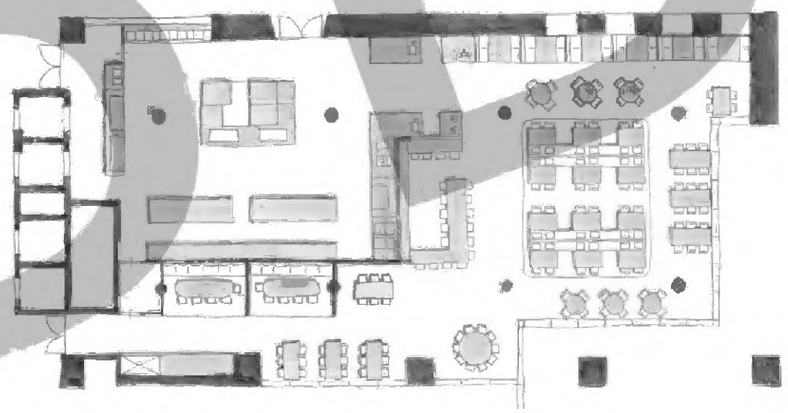

2: Pleinrestaurant: 173 zitplaatsen

Reactie

In de werkgroep restaurants zijn voorstellen doorontwikkeld.

Pleinrestaurant en Statencafé

- Pleinrestaurant voor **diner en lunch**, met uitloop naar Statencafé.
- **Informele setting buiten lunchuren.**
- **Koffiehoek** nabij vergaderzalen.
- Variatie in zitgelegenheden passend in **ruimtelijke structuur.**
- Zitgelegenheden deels met hoge mate van **privacy.**

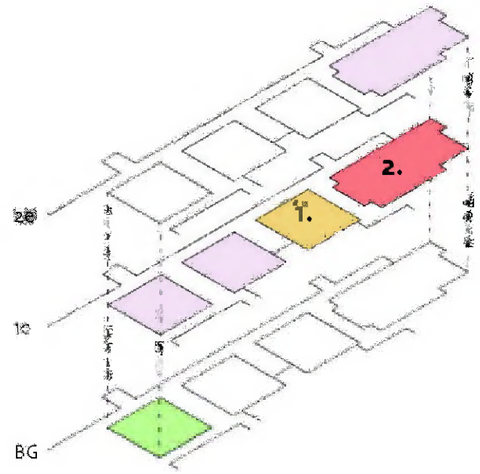

BBC

Ontvangst bezoekersgroepen: afstemming ProDemos

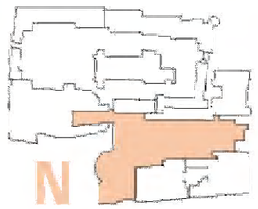

BBC

"Een BBC-lid vraagt of er afstemming met ProDemos heeft plaatsgevonden over de voorgestelde multifunctionele ruimte. De architect geeft aan dat dit gesprek gepland wordt."

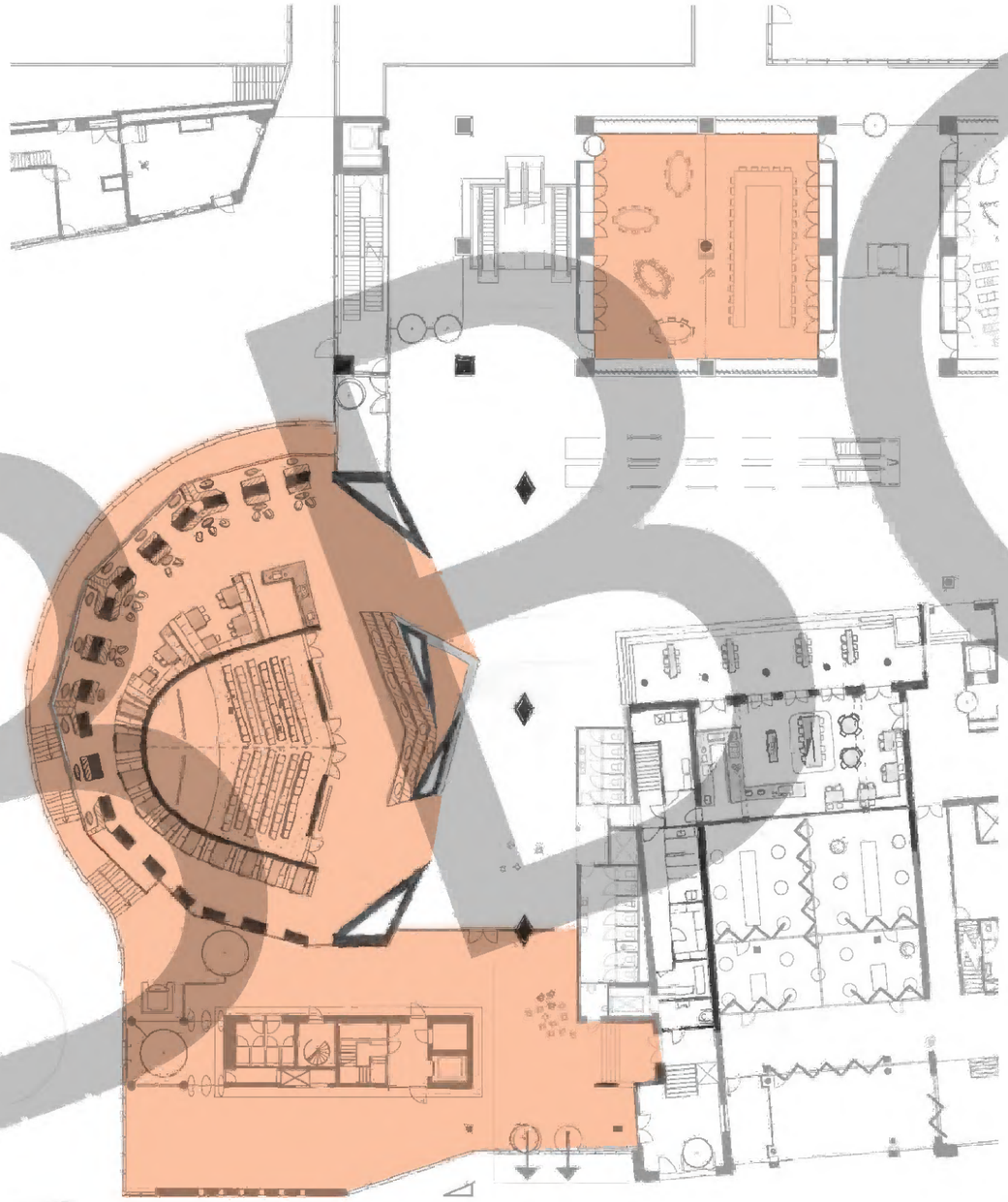

Reactie

- Ten aanzien van de semi-publieke programmaruimtes aan de **Statenpassage** volgt in het DO een inhoudelijke slag in de diverse uitwerkingen.
- Hierin wordt de groei van **300.000 naar 500.000** bezoekers gefaciliteerd.
- In de DO-fase zal ProDemos in de uitwerking betrokken worden.
- De ruimte onder de plenaire zaal wordt in het VO ingezet voor filmzalen, informatie en (in)formele zitplekken voor groepen.
- Alle voorziene functies zijn (semi-) publiek en vallen dan ook in de bijbehorende beveiligingszone.

BBC

Ontvangst bezoekersgroepen

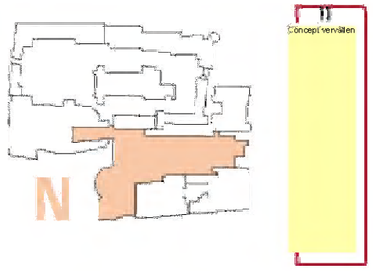

BBC

"Advies om ook de mogelijkheid te behouden om ***bezoekersgroepen*** *op een gastvrije manier in het beveiligde gebied te kunnen ontvangen voor bijvoorbeeld lunch of koffie, waarbij voldaan wordt aan de eisen die Restaurantbedrijf en Beveiligingsienst stellen ten aanzien van reservering en begeleiding en conform de Wet Markt en Overheid."*

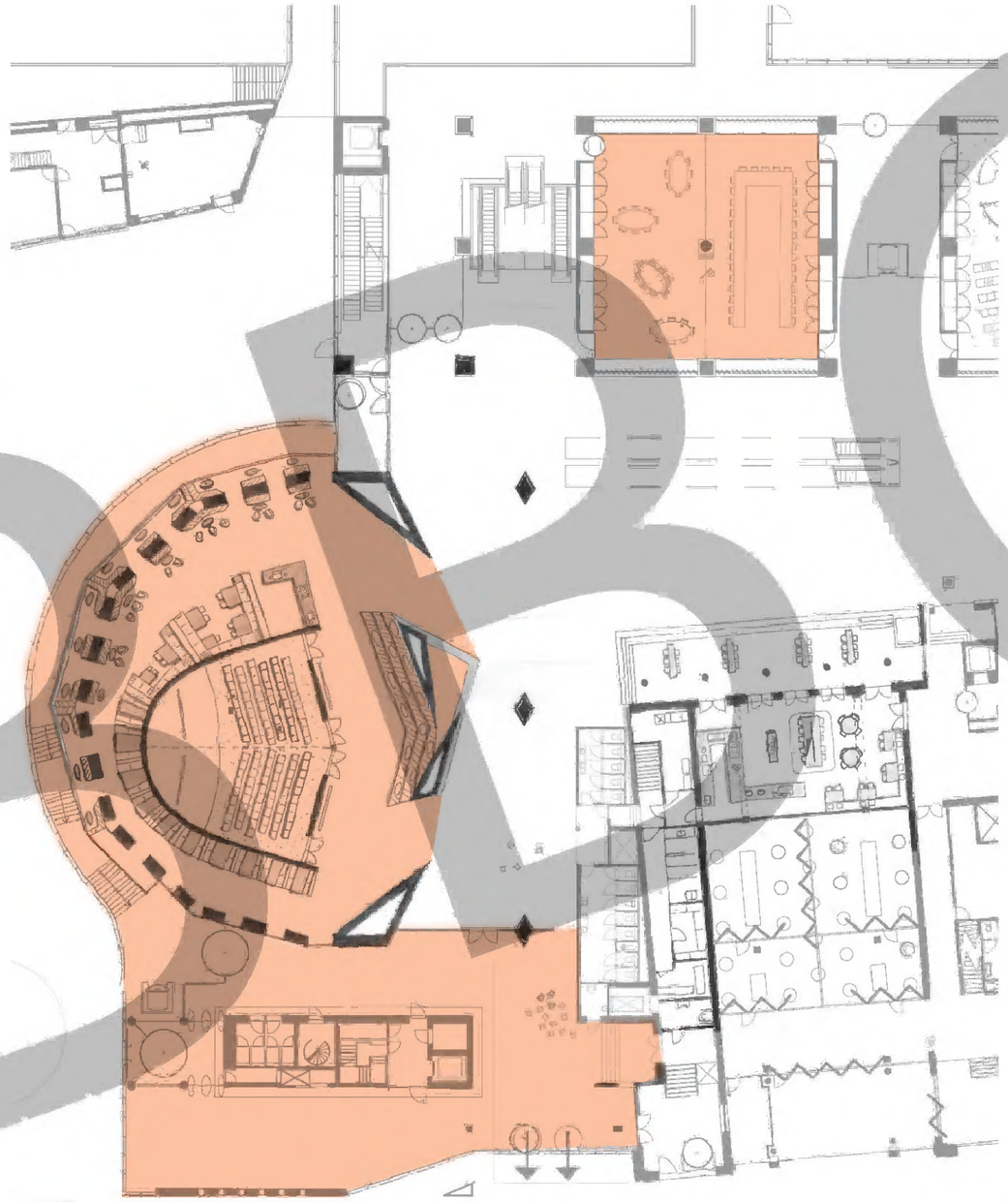

Reactie

- Groepen bezoekers van fracties kunnen begeleid lunchen op de 2e verdieping aan pleinzijde (betaald en begeleid door de fractie zelf, want in beveiligd gebied) of opgevangen worden in de ruime nieuwe publieke voorzieningen in de Statenpassage (betaald door de fractie of door bezoekers zelf, hier hoeven groepen bezoekers niet extra begeleid te worden want al in publiek gebied).
- In de Statenpassage worden voorzieningen getroffen om ook grotere groepen bezoekers op te vangen en van eten en drinken te voorzien.

BBC

Publieksentree: Sanitaire voorzieningen

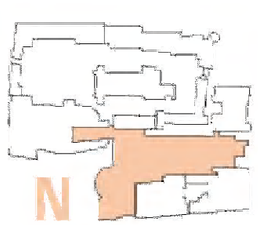

Concept vervallen

BBC

"Wenst de BBC een advies/opmerking over een toilet voor de scanpoortjes?"

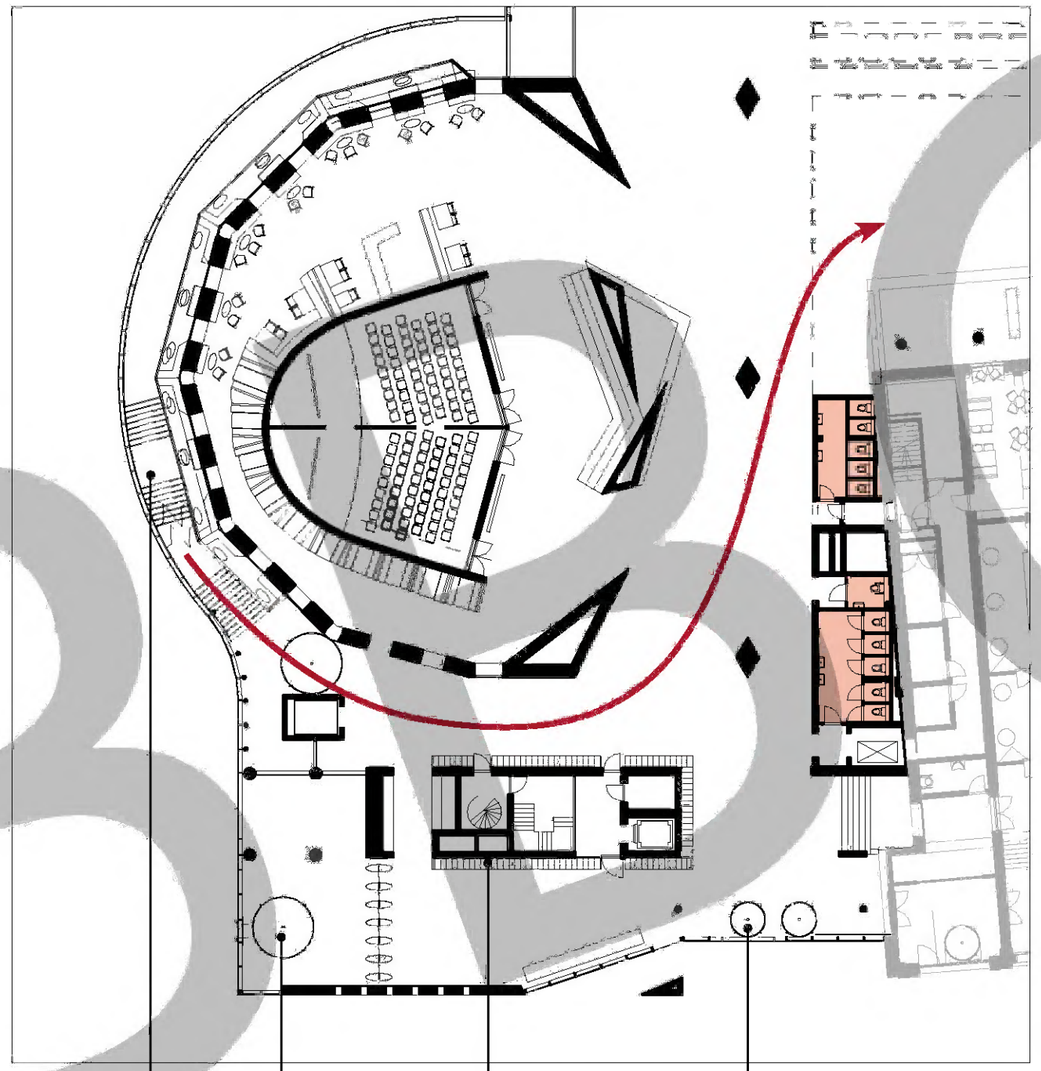

Reactie

- 10.1.b Wob [redacted]
- **Bovenaan trap** bij publieks-entree wordt een **ruime toiletgroep** voorzien.
- In de DO-fase worden de mogelijkheden voor een speciaal Miva-toilet verkend.

BBC

Ledenrestaurant: Sanitaire voorzieningen

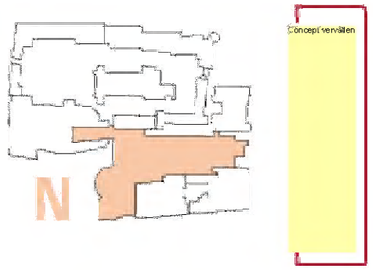

BBC

"Een BBC-lid merkt op dat het sanitair en het restaurantgedeelte goed van elkaar gescheiden moeten zijn."

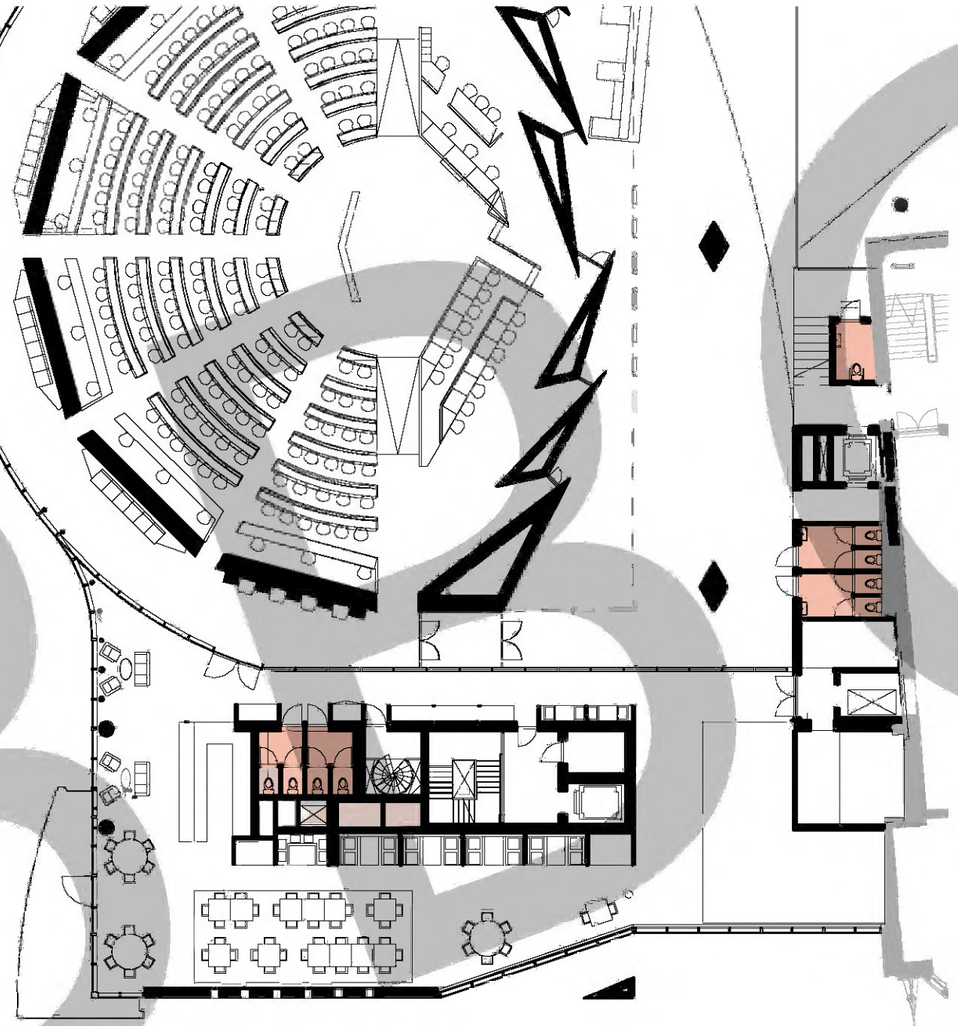

Reactie

- Ten opzichte van het FVO wordt de sanitaire groep naast de plenaire zaal **uitgebreid**.
- Er zijn **gescheiden toiletten** voor de gebruikers van het Ledenrestaurant (2x dames, 2x heren).
- Buiten het Ledenrestaurant gelegen, bereikbaar vanaf de ruimte voor de plenaire zaal, liggen **extra toiletten** (2x dames, 2x heren en 1x Miva).

Expeditie: stank en geluid

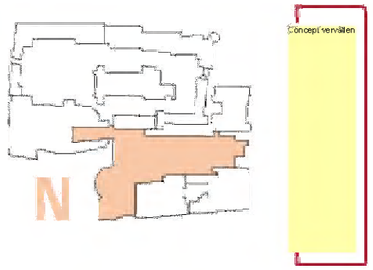

BBC

"Advies om zo veel mogelijk maat-regelen te treffen om stank- en geluids-overlast in de omringende gebouwen te voorkomen."

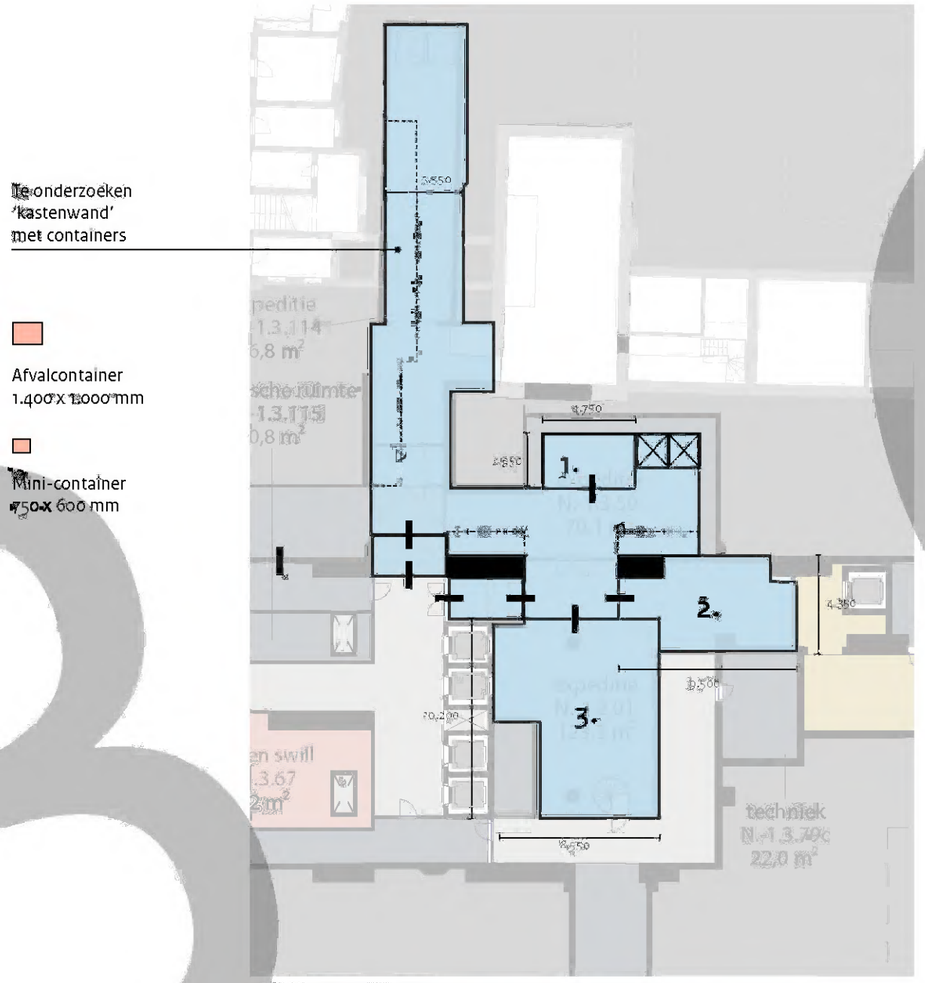

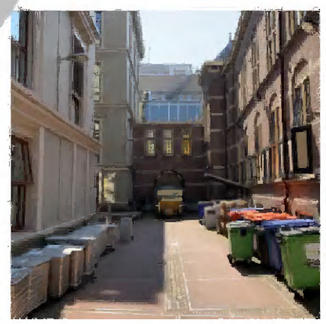

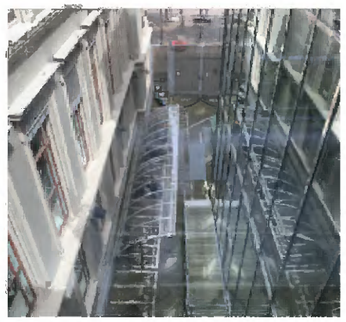

Reactie

- **Ondergrondse opslag** voor o.a. containers om stankoverlast op het terrein te voorkomen.
- In de uitwerking in de DO-fase wordt er een installatietechnische voorziening getroffen om deze overlast te voorkomen.
- **Flexibel spreiden** per expeditiestroom om overlast te beperken, ook in relatie tot evenementen of drukte bovengronds.
- Toepassen van **venstertijden** om aan- en afvoer zoveel mogelijk vóór 09.00u plaats te laten vinden om stank- en geluidsoverlast te voorkomen.
- **Inrichting buitenruimte** in samenwerking met landschapsarchitect en stad.
- In de DO-fase wordt een expert op het gebied van logistiek en duurzaamheid betrokken.

Huisentree

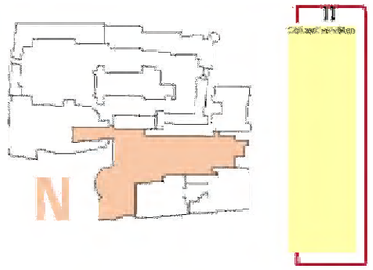

BBC

"Een BBC-lid wijst op het eerder besproken uitgangspunt dat de scanstraat minder prominent in het zicht zou komen."

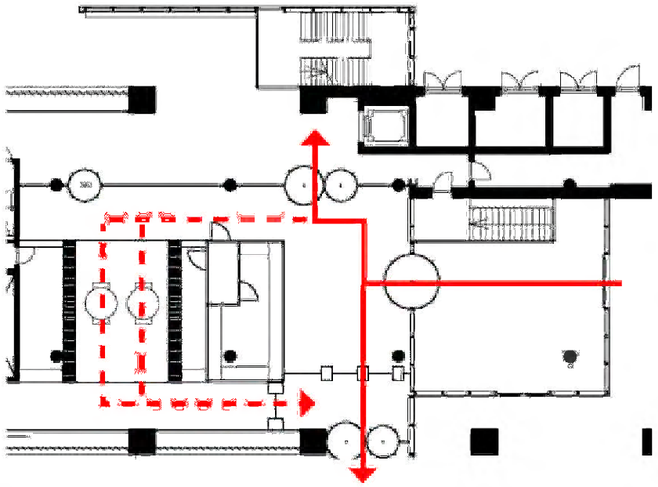

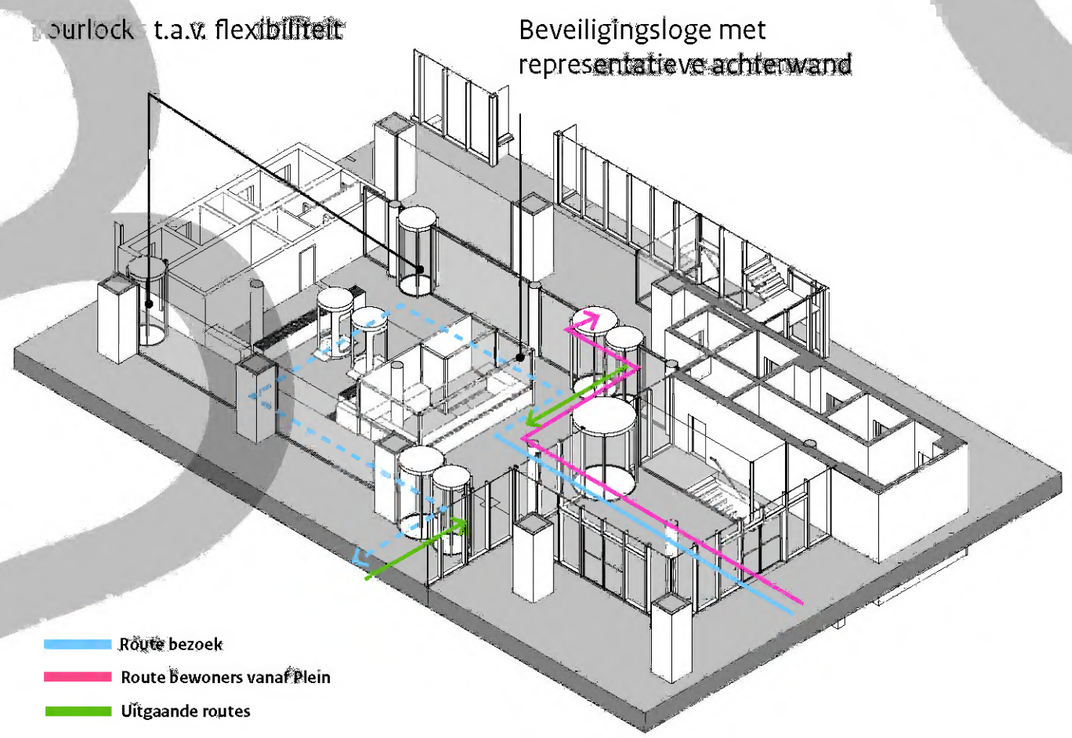

Reactie

- De beveiligingsloge is **verbreed**, waardoor de scanstraten uit het zicht worden onttrokken.
- De loge heeft een vaste positie en de scanstraten zijn **flexibel** te positioneren. Door deze een kwartslag of halve slag te draaien, zijn andere configraties mogelijk. Hierdoor is een overgang naar 100% scannen beter te faciliteren.
- 10.1 b Wob

Grote Commissiezaal: spiegelen

BBC

"Advies om indien mogelijk de inrichting van de zaal om te draaien, zodat de commissieleden niet met hun rug naar de Statenpassage zitten maar daar juist op uitkijken."

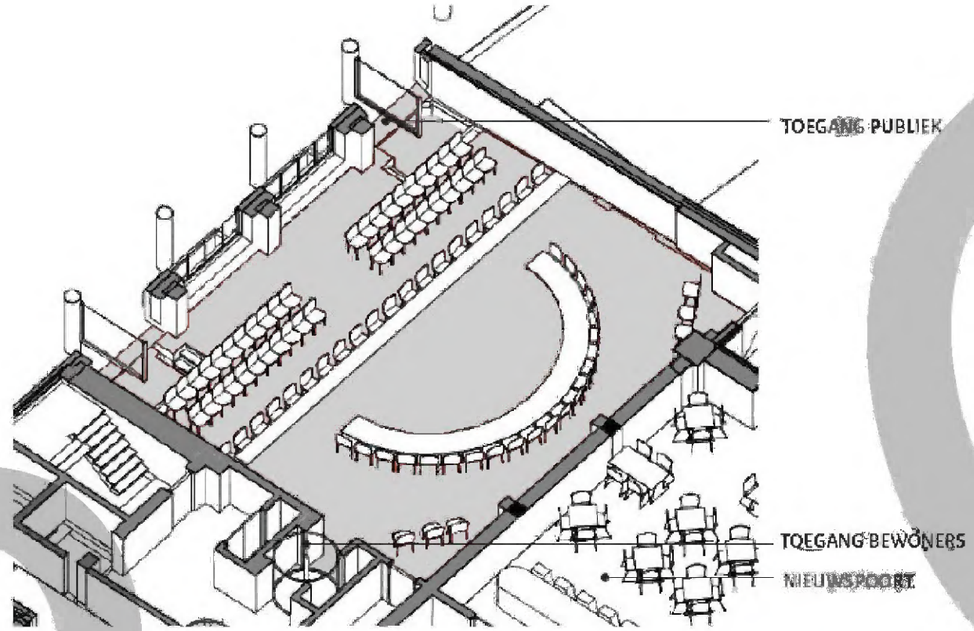

ZICHT VANUIT STATENPASSAGE

Reactie

- In het huidige ontwerp is de zaal gespiegeld zodat het publiek gedeelte aan de Statenpassage komt te liggen.
- Entree van de zaal ligt aan de Statenpassage, welke een verdere **activering van de Statenpassage** creëert.

BBC

Voorgevel: Toegankelijkheid balkons

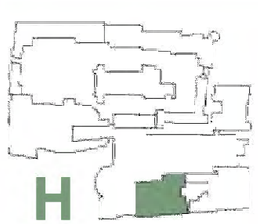

BBC

"Een BBC-lid vraagt of de balkons toegankelijk zijn."

Vooraanzicht Hotel Central met balkons

Reactie

- **De balkons zullen niet langer toegankelijk zijn.**
- 10.1.b Wob
- De hekwerken op de voorgevel zijn van hoge historische waarde, maar voldoen niet aan de bouwbesluit-eisen. Voorstel is daarom om Franse balkons toe te passen om zoveel mogelijk contact met buiten te behouden.
- Zie opmerkingen balkon Ledenrestaurant.

BBC

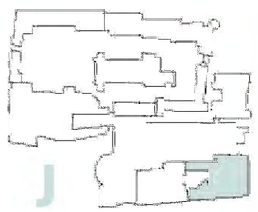

Concept vervallen

Verbindingen: Verbeteren aansluiting naar H

BBC

"Advies om te onderzoeken hoe de trapaansluiting tussen gebouw H en J op de eerste verdieping kan worden verbeterd."

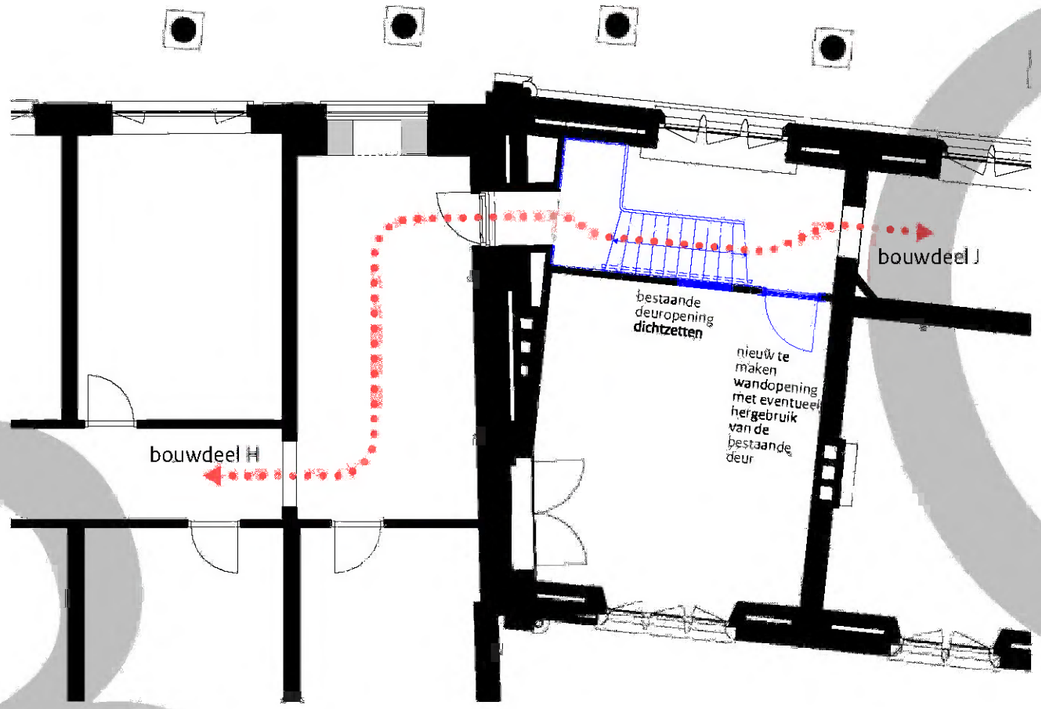

Reactie

- In de vertaalslag naar het VO is ter plaatse van de doorgang naar J het kamertje in H **weggehaald**.
- Ter optimalisatie van de verbinding tussen gebouwen J en H op de eerste verdieping wordt een nieuwe trap voorgesteld. Om hier ruimte voor te maken wordt de toegangsdeur naar de naastliggende kantoorruimte opgeschoven.
- De nieuwe trap is breder, biedt ruimte aan twee personen tegelijk, is minder steil, heeft een ruimere aantrede en is voorzien van een bordes.
- De impressie geeft een **principe** aan, echter behoeft de detaillering van de trap en balustrade nadere uitwerking.

BBC

Lawaai: Geluidsoverlast groepen handelingenkamer

BBC

"De commissievoorzitter vraagt aandacht voor het lawaai van grote groepen bezoekers die door de gangen naar de handelingenkamer lopen. De architect geeft aan dat het plaatsen van compartimenteringspuien in het kader van de brandveiligheid dit probleem deels oplossen. Dit punt behoeft nog nadere uitwerking."

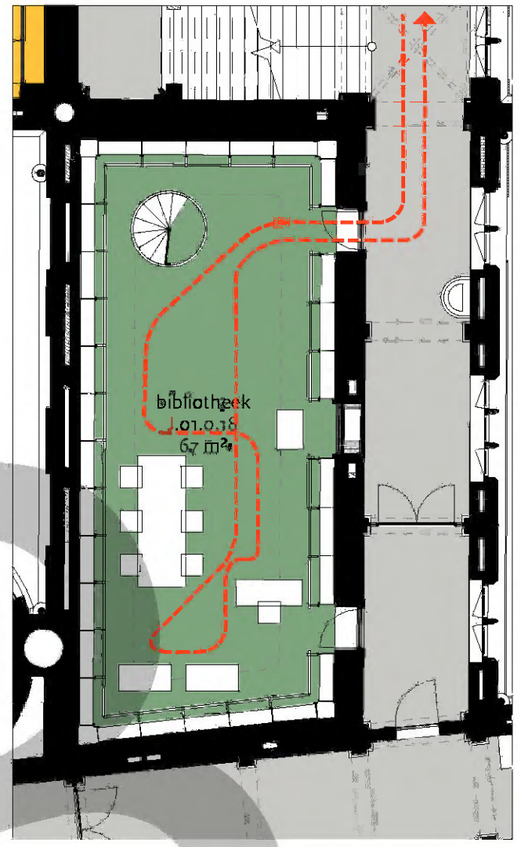

bestaand

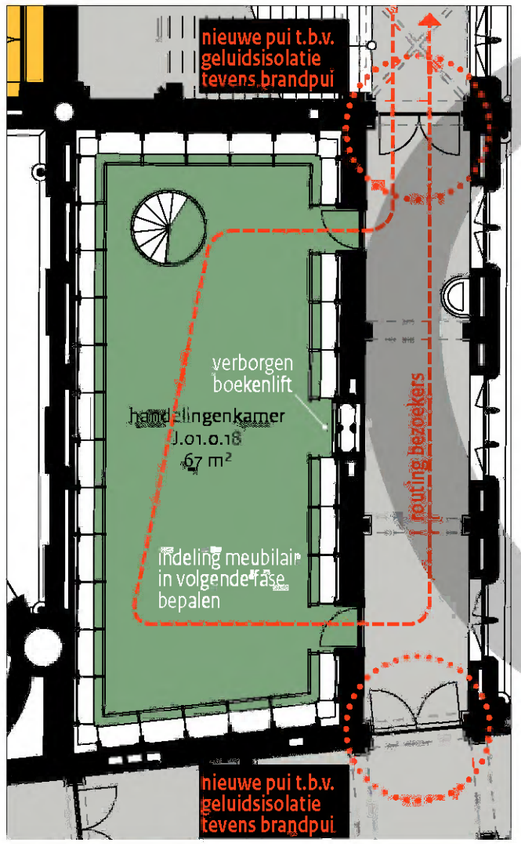

nieuw

Reactie

- In de **DO-fase** vormt geluid een aandachtspunt dat op diverse fronten nader wordt onderzocht.
- **Compartimenteringspuien** uit het VO dragen bij aan de geluidsisolatie.
- **Routing** van groepen door de Handelingenkamer is in het plan gestructureerder middels het voorzien van een separate uitgang.
- De toegevoegde deuren openen automatisch om doorstroom van groepen te bevorderen.
- Op locatie van het beoogde kijkvenster is een oude boekenlift gevonden, deze wordt in ere hersteld. De het zicht naar de handelingenkamer komt hiermee te vervallen.

BG

Geluid Schepelhal

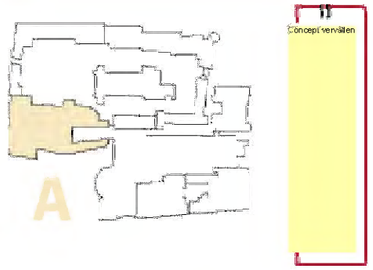

BBC

"Advies om geluidsoverlast voor de aangrenzende kantoren te voorkomen."

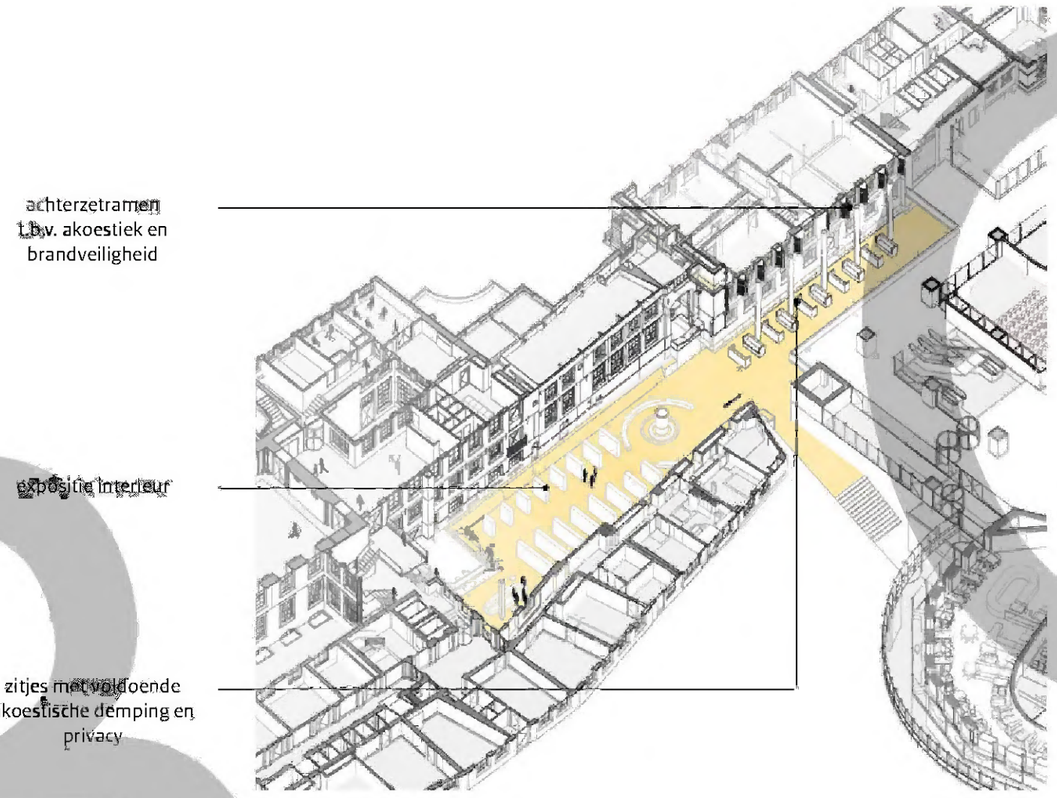

Overzicht Schepelhal met trap Oude Zaal, vaste tentoonstelling en zitjes

Reactie

- Geluidsproductie van huidige **programmering** van garderobe is vergelijkbaar met de nieuwe programmering van een vaste tentoonstelling en zitjes voor overleg.
- Geluid van **luchtbehandelingsinstallaties** zal waarschijnlijk (sterk) verminderen, roltrap verdwijnt.
- De kantoren aan de Schepehal zullen worden voorzien van **achterzetramen**, die tevens de luchtgeluidsisolatie sterk verbeteren.
- De verwachting is dat er **minder geluidsoverlast** zal worden ervaren. In de DO-fase zal nader gekeken worden naar **materialisatie** voor verdere geluidsdemping.

BBC

Fitnessruimte wordt stilteruimte

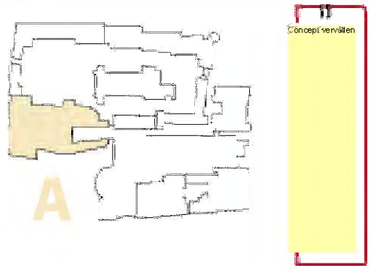

BBC

"Advies om alleen te kiezen voor een fitnessruimte als die ook daadwerkelijk aantrekkelijk is om gebruik van de maken met voldoende capaciteit, begeleiding en programmering. In algemene zin is de BBC een voorstander van de komst van een fitnessruimte."

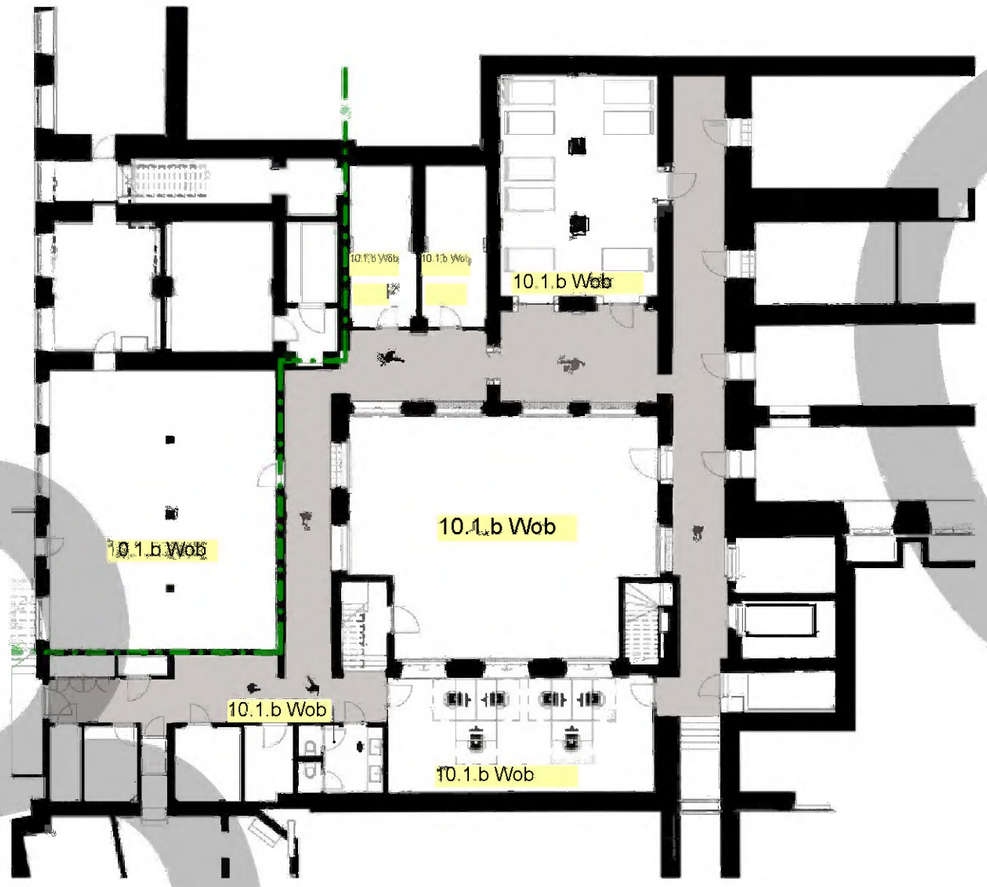

Kelder met stilteruimten en werkplekken

Reactie

- In het functioneel PvE werd gevraagd om 120 m2 Fitness en 24 m2 Stilteruimte .
- De specifieke (monumentale) ruimtelijkheid van de kelder leent zich voor een beperkt aantal functies.
- Met een stilteruimte in de kelder worden deze ruimtes met daglicht **actief benut**.
- De noodzakelijke nieuwe **lift** heeft een bereik tot kelderniveau. Hiermee is de kelder integraal toegankelijk gemaakt.
- De oriëntatie en beleving van de kelder worden versterkt door een rondgang met zicht op de binnenplaats mogelijk te maken.
- De toepassing van een fitnessruimte is onwenselijk vanwege de beperkte grootte en mogelijkheden voor begeleiding.
- In de DO-fase zal worden gestreefd naar een ventilatiecapaciteit waarmee het later toepassen van een fitness mogelijk blijft.
- Door het toepassen van de stilteruimte komt extra ruimte vrij voor werkplekken.

Algemeen: Rust- en stilteruimten

BBC

"Tot slot pleit een van de BBC-leden voor meer rust- en stilteruimtes ten opzichte van de huidige situatie. Daar is in de BBC niet expliciet over gesproken. Dit komt later terug."

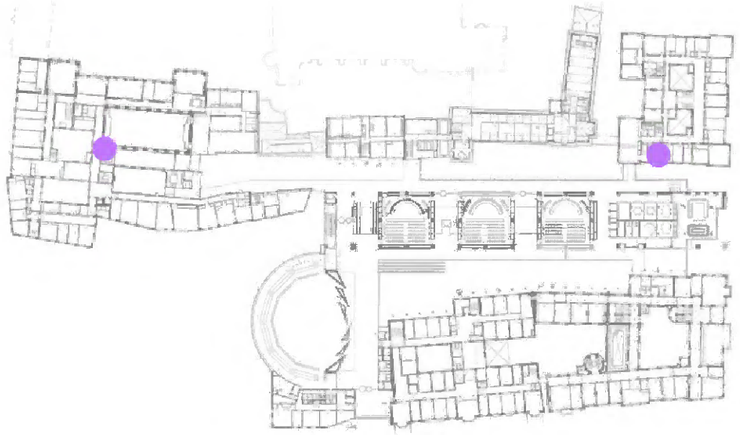

TWEEDE VERDIEPING

EERSTE VERDIEPING

KELDER

STILTERUIMTE

KOLF- EN RUSTRUIMTE

Reactie

- In het concept VO zijn conform het PvE **drie rust- en kolfkamers** voorzien.
- Gemiddeld zijn deze **8 m²**. Daarmee zijn de ruimtes iets kleiner dan de gevraagde 12 m².
- Het concept VO heeft **twee stilteruimtes** voor gebed of meditatie, samen **62 m²**.
- In de DO-fase wordt gezocht naar grotere ruimtes, omdat deze ook geschikt moeten zijn voor meditatie en gebed.
- De ruimtes zijn centraal gelegen en makkelijk bereikbaar, maar beschikken ook over voldoende privacy.

C

Entree en verbinding: Doorkijk naar Torentje

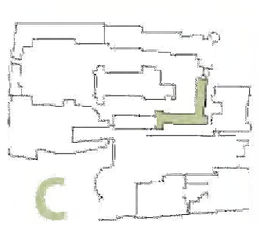

Concept vervallen

BBC

"De commissievoorzitter brengt in dat het leuk zou zijn om tijdens rondleidingen het Torentje te kunnen laten zien vanaf verdieping 1 van de Nieuwbouw. De gele ruitjes op de verbinding op de eerste verdieping van gebouw C blokkeren nu het uitzicht. Het zou aardig zijn (maar niet per se nodig) om deze te vervangen door gewoon glas tenzij dit op architectonische bezwaren stuit."

Huidig doorzicht

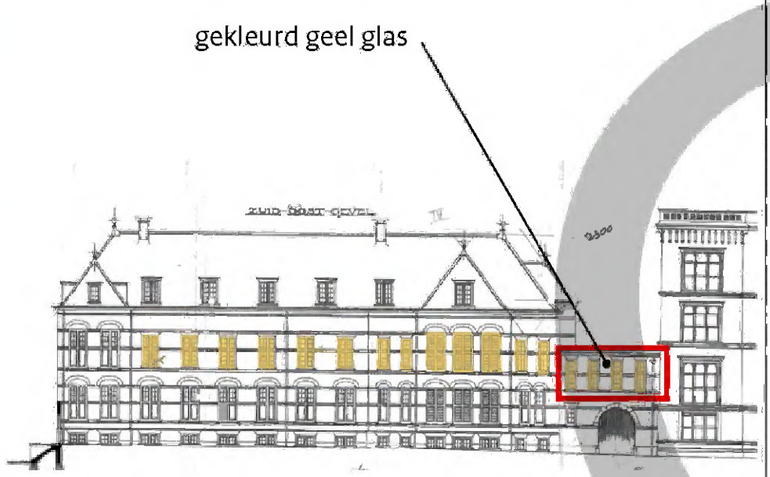

Oorspronkelijke zuidgevel
monumentale route met gekleurd glas en glas-in-lood

Reactie

- Uit bouwhistorisch advies blijkt dat het huidige, gele glas **oorspronkelijk** is. Deze gekleurde beglazing maakt onderdeel uit van een monumentale route die vanuit gebouw K naar de stijlkamers op de 1e verdieping van gebouw C loopt.
- Naast de beperkingen van het monumentale glas blijkt uit onderzoek ter plekke dat de herkenbaarheid van het Torentje zelfs bij helder glas beperkt zou zijn, door het beperkte formaat van de ramen, en de glasroedes op die ramen.
- Geadviseerd wordt om het bestaande glas te **handhaven**.

10.1.b Wob

Oorspronkelijke plattegrond 1e verdieping
gangzone als onderdeel van monumentale route

Entree en verbinding: Doorkijk naar Torentje

Bestaand doorzicht naar Torentje vanaf 2e verdieping gebouw N

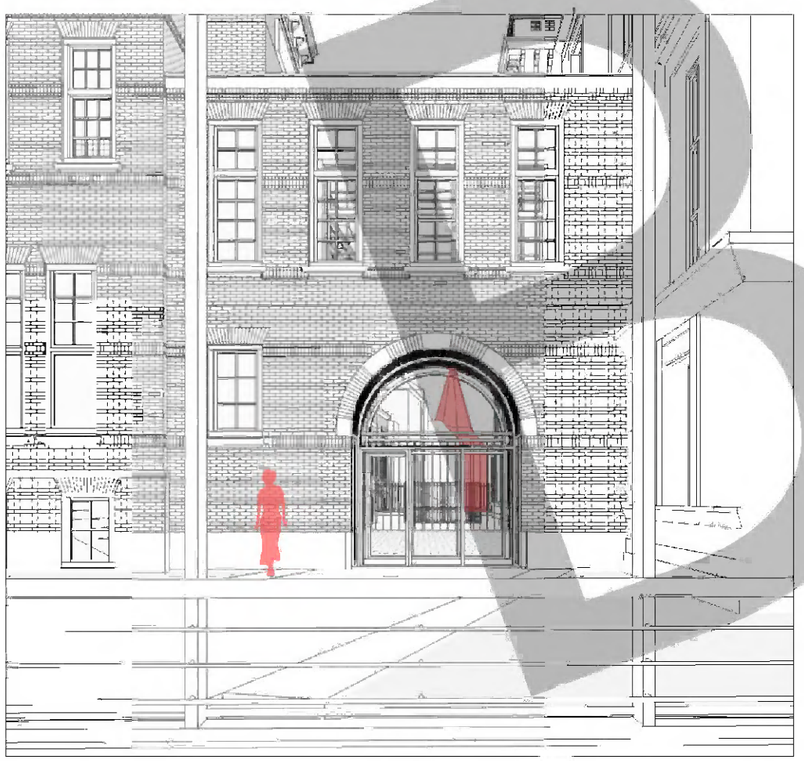

Nieuw doorzicht naar Torentje vanaf begane grond gebouw N

Bestaand zicht op het Torentje vanuit de loopbrug

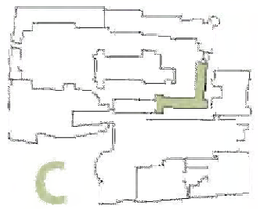

Reactie

- De **poort** onder de loopbrug zal worden voorzien van een transparante nieuwe pui, waardoor op de **begane grond vanuit gebouw N** doorkijk naar het Torentje ontstaat.
- Vanaf de **2e verdieping vanuit gebouw N** is en blijft tevens goed zicht op het Torentje.
- Het Torentje is **vanuit de loopbrug tussen gebouw C en K** al redelijk goed zichtbaar. Dit kan verder verbeterd worden door het uitwisselen van de bestaande ongekleurde ruitjes, waardoor er op ooghoogte in één raam beter zicht ontstaat. Dit zal het zicht vanuit de loopbrug zelf beperkt verbeteren.